

«substància *subjacent* a ...»; *-ència*: «les parts e lurs *subjacències*» *A.Sci.* i, 9, 94.

GORG *de Perxa-Astor*; i la mort de R. Bg. II Cap d'Estopa. Segons la declaració de 1154, que cito a iv, 566b39, el Cap d'Estopes «fuit interfectus» «a t r a d i t o r i b u s suis». El qui presta aquest testimoni devia haver nascut (segons les mitjanes de la vida humana, i atès que no es prenen tals testimonis de jovenets) entre 1094 i 1124, i ell no diu que R. Bg. II vagi ser mort pel seu germà Bg. Ramon (no nego que pogué callar-ho, però per què?), com sigui que quan es fa aquesta declaració ja fa 58 anys que el suposat «Fratricida» ja era mort. El seu pare Ecard i ell mateix devien ser gent establerta prop de Gualba o Palautordera, puix que coneixien bé la toponímia menor d'aquells indrets: «gurgo --- ad Per6am de l'Actor»; si hi estaven establerts o s'hi establiren llavors Ecard pogué presenciar el crim, o ser entre els qui recolliren el cadàver, car Ecard (segons aquelles mitjanes) degué néixer entre 1044 i 1104, per tant podia ser adult en el moment del crim (1082), o en tot cas havia de ser-ho el pare d'Ecard. Guardem-nos, és clar, de deduir-ne que els assassins no actuessin amb l'esperança de recompensa per part del rival de la víctima, o àdhuc a instigació d'aquest.

De tota manera crido l'atenció dels nostres estudiosos de llegendes medievals, perquè investiguin sobre el moment en què apareix concretada la llegenda del Fratricidi. ¿Podríem esperar que ho faci el mestre de tots, Coll i Alentorn? Recordem que el nostre sobirà Berenguer Ramon caigué en una emboscada del Cid, pocs anys després, quan s'esforçava a foragitar l'heroic aventurer castellà, en les seves empreses contra els territoris, encara sarraïns, de Lleida, Fraga, Tortosa i València, i que fou precisament per temor dels catalans que abandonà les seves empreses contra aquelles ciutats i intentà el cop contra València, que tan bé li reeixí. Em guardo de fer-m'hi fort quan insinuo que la llegenda pogué estar en formació malèvola i ser desenrotllada pels joglars que acompanyaven el Campeador, els cants dels quals foren recopilats més tard pel rapsode Per Abbat, a mj. s. xii, en cobles plenes d'afectat menyspreu, i aversió sincera contra el Comte de Barcelona; a les comitives del Cid els interessava debilitar els nostres amb la tremenda acusació. En tot cas, no és estrany que Mahalta, viuda del comte difunt, tingués interès a acabar d'embombar-ho i confirmar-ne el crèdit, puix que ella aconseguí fer proclamar sobirà dels nostres al cap de pocs d'anys, el 1096, el seu fill Ramon Bereguer III «El Gran»; així prevenia els intents del seu cunyat de cercar successió per una altra banda; si no m'enganyo Bg. Ramon es trobà més i més isolat i ignorem de quina malaltia morí tan de pressa. De tota manera Per Abbat, si bé ho recordo, no l'acusa de fratricidi, sinó de supèrbia i maldat.

GRAT. En Llull en trobem derivats en dates més antigues. *Desgrat*[s. xv] hi apareix assegurat pel vers: «Si trop --- / parrà barat, / e Déu vos en haurà *desgrat*

Rims, ed. 1938, II, 258; *desagradable* [Lacav.] hi és freqüent: «lo desplacer que hom deu haver de tot ço que sia a Déu *desagradable*» *Merav.* III, 75 i *passim*. *Agraciat* [Romllo]: «*agraciada* de virtuts» *Li. de Sta. Maria*, 82.

GROFOLLUT. (iv, 676a8) Que no és mot après en diccs., ho mostra el fet de trobar-lo en un escriptor, ja abans de la 1.ª documentació del mot en el dicc. de Belv., 1803: «aquell campanar tan *grofollut* --- el d'un llogaret de l'aspra Segarra, a. 1794, Maldà, *Calaix de Sastre* II, 226.

GRUAR. Descartat l'intent de trobar-li un origen cèltic, com a mancat de tota base, a favor de la derivació de GRUA, es pot invocar encara un passatge de JSebPons que ens el mostra aplicada a una manera de volar ocells: «el dia fràgil s'asserena --- d'improvís / arriba tot *gruar* un vol de graules / tropa capdavantera del vent gris» (*Cambra d'Hivern*, p. 60, traduït «en tounoyant un vol de corneilles»). De tota manera, aquesta etimologia, si bé ja no arbitrària, no ha quedat prou demostrada, resta oberta la discussió etimològica. Els usos i acce. que documento, iv, 680a36-b4 i en iv, 681b1-12, fan pensar en un lligam amb CRU i els seus derivats verbals (*encruar* etc.); sobretot *recruar*; ara bé, aquest té una variant del tipus de *regonèixer* < *reconèixer*, *regatar*, *-tejar*/*reca(p)tar*, *regalar*/*calar*, *congriar* < *concriar* etc. *Regruar* no sols ha estat assenyalat junt amb *regruir* per *AlcM* en acce. molt pròximes a les de 'gruar' a les comarques gironeses i berguedanes, car Verdaguer usava *regruar* en el sentit de 'fer recruar, fer recaure (en un mal)': «los refredats que vaig agafant --- y'l mal temps que me'ls ve a *regruar*» carta de 1882 (*Epist.* III, 240). Podria ser, doncs, que *gruar* es vagi extraure simplement d'aquest *recruar*/*regruar*. Només hi veuríem una objecció forta, la *ou* (no *u*) que hem trobat en parlars occitans (del Roine i de les Landes): potser explicable per la infl. dels mots rodanesos *agrouvâ* i *grouïn* assenyalats a la n. 5 de l'article.

GÚA. La llaçuna que queda en la documentació d'aquest notable terme mediterrani, entre *goa* dels *Cost. de Tort.* i el *gúa* modern (*búa* 1924, *gúa* 1936) podem reblir-la amb un doc. valencià de 1449, en què el mot figura com a mesura d'unes veles d'embarcacions: «una mi6ana de 40 vessos, tota forrada, un triquet de 22 vessos e 8 *ques* e mi6a de cayguda» (*AlcM* x, 532b19f., s. v. *triquet*) on és evident que s'havia de llegir *gues* no pas *ques*.

GUINEU i GUILLA. Dono a conèixer el judici que ha merescut a En M. Coll i Alentorn la meua etimologia d'aquests dos mots cabdals i característics de la nostra llengua, com a designació de l'omnipresent mamífer *Vulpes vulpes*: opinió que, sobretot quant als fets històrics i a la llegenda que he postulat com a base, té un valor tan gran venint d'un savi com ell, tan autoritzat en aqeixes qüestions.